

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Szombat február 28.

6. SZ.

Második évfolyam 1858.

Vidravadászat.

HAVAS SÁNDORTÓL.

Aligha találkoznak sokan e lapok olvasói közt, kik a vadászat e nemét ismernék. Még a legszenvedélyesebb vadászok közül is olly kevesen foglalkoznak vidravadászattal, hogy a vidráról alig tudnak egyebet, mint a mit róla a természettanból tanultak. Még Pák Dénes „Vadászattudományában“ is, melly pedig elég terjedelmesen és avatottan ír minden vadról, a vidráról igen kevés áll feljegyezve. Nekem a vadászat e neme nagy mulatságot s valódi éledeletet szerzett s remélem még fog is szerezni; azért ezt a „Vadászlap“ számára megírni kívántam, hogy az igazi vadászatkedvelő ezt is megismervén, ha alkalma nyílik reá, megkisértse.

Általános hiedelem, hogy vidra gyéren található hazánkban. A felső Tiszának, Bodrognak és Szamosnak azonban alig van olly környéke, hol nem akadna. Minden jelentékenyebb folyónak gazzal benőtt s állandó vízzel ellátott ártere, tudtomra a kis Thurócz is, melly a hasonnevű szép kis megyét hasítja, bővelkedik vidrával. Az ember hinni volna hajlandó, hogy hol álló víz és hal — ott vidra is van; ez azonban nem áll, mert például a majdnem 14 □ mértföldnyi Sárrét, mind állandó vízzel, mind halal, csikkal stb. eléggé bővelkedik, vidrát azonban harmadfélévi ott lakomban, éjszaki részének egész hosszában nem sejtettem, bár a vízi vadászattal eleget foglalkoztam. A Hortobágy terjedelmes lápjaiban szin-

tén nem vettem észre vidrát, bár ott is elég eledele akadna. Talán a kövér fekete talajt nem szereti. Anrál több van azonban a Rét, Bodrog, és Szamosközön s ezeknek mellék ereiben és szakadásaiban, mellyeknek talaja csupa homok vagy sárga agyag. A felső Tiszának dágványai, és nádasai Rakamaztól fel egész Kis-Várdáig, a Bodrogeköz és a Szamosköz fel az ecsedi lápig s talán felebb is, számtalan mellék ereivel és lápjaival: mindezen rengeteg ingoványok és nádasok megannyi fészkei a vidrának. Majd minden rétközi faluban van egy két ember, ki vidrafogással foglalkozik, — s ismerek embert, ki minden télen 10—20 vidrát fog s bőrének darabját 5—6 pfton adja el.

Mult nyáron Szabolcs megyének egyik rétközi határában Dombrádon vadludakra vadászván, a véletlen Besztereczre egy minden oldalról „réttel“ s vízzel bekerített kis faluba vitt, melly a száraz földtől elszigetelve, mint valami kis Velence áll vizek közepette, annyira, hogy nyáron is csak a vizen át úsztatva nyílik bemenet. Itt sokat hallottam a vidráról; beszéltek, hogy nagy számmal van s a „vészeket“ és „vétéretket“, miket a halászok halfogás végett tesznek ki, a víz alatt rongálja s a bennlévő halakat kifogdossa. Megtudtam, hogy leginkább téli időben lehet hozzáférni, midőn a rét befagy s rajta szabadon járhatni. Tüstént elhatározám magamban, hogy mihelyt nagy fagy álland be, a vidrával közelebről fogok megismerkedni — s szándékomat végre is hajtam.

Január 10-én többedmagammal indulván ki, előre meghítt vadásztársaimmal este Beszterecen találkoztam. Azonnal előhivattam Csáki odavaló közlakost, kit foglalkozása miatt „Vidra Jánosnak“ keresztelt el a falu szája s ezzel tanakodtam, miként ejthetnénk meg holnap néhány vidrát? Ő ugyan nem igen biztatott, mert úgymond a lápok nincsenek mindenütt befagyva, a jég sok helyütt igen csekély s épen oda a hova leginkább kellene, eljutni nem lehet. Mindamellet, sok tusakodás és irányunkban kifejezett némi gyanakodás legyőzése után, megigéré, hogy bármilly bajba kerüljön, másnap reggel a színhelyre elvezet.

Másnap reggel tehát hatan, majd annyi odavaló lakos kíséretében elindultunk a lápok felé, mellyek imént esett friss porhóval valának fedve. Vittünk magunkkal hét jó kopót is, mellyeket a vidra felkeresésére használhatni véltünk. Csáki uram azonban fitymálva mondá, hogy „neki nem kell úri kutya; majd megtalálják az ő kutyái a vidrát.“ Általában nagyon félvállról beszélt velünk Vidra János uram, vagy tudományának s nagy hírének érzetében, vagy talán hogy üzletének ellesé-

sét féltette tőlünk. Vadásztársaimat alig tudtam visszatartani, hogy morgva viselete ellen ki ne fakadjanak; én részemről természetesen találtam, hogy ezen ember, ki úgyszólván mindennap a rengeteg nádasokat barangolja be egyedül s vidrák után leskelődik, olly közlékeny és sima sem lehet, mint az utolsó juhász Bandi is, ki mégis többedmagával jár a mezőn s ha maga van, legalább nyájával veszekszik.

Csáki után négy tüskeszőrű jelentéktelen korcskutya kullogott, mellynek fajtát bajos lett volna meghatározni; kisebb házi- és kopókutyanak korcsai lehettek; annyi bizonyos, hogy sem a csákió sem a dengelegi sportsman illy vadászeb létezését nem gyanítá! Kopóinkat csakugyan hasztalan és csak bajnak hoztuk. Csáki nagyon haragudott, mert a kopó, ugymond, a vidrát és vadmacskát csak megzavarja s nyomát még sem érzi. Ugy is lön; alig közelitök meg az első nádast, nyulat kezdtek hajtani, azután ismét rókát hajtottak; mi sem az egyikre, sem másikra nem ügyeltünk, hanem kopóinkat magukra hagyva, mentünk merre Csáki uram vezetett s a mint ő parancsolta. Én mindenkép iparkodtam kegyeit megnyerni; hol butykosomból, hol zacskómból kínálván meg ő vidraságát, melly kínálást ugyan kegyelmesen méltóztott fogadni, de marczona tekintete nem lágyult. Csak midőn fegyvert s löport ígertem neki, akkor „somolygott“ kissé félbajusza alá.

Az idő lágy, a reggel ködös volt; a köd később szakadozni s a megelőző napon esett hó sajnálatunkra engedni kezdett. A dél már közelgett s mi még mindig eredmény nélkül jártuk a lápokat; a szürke bizonytalan láthatárig terjedő rengeteg nádasoknál egyebet nem látva, mellyeket ismét elláthatlan távolságra alig befagyott ingoványok, káka- és nádrengetegek, és ingovány-vadonok váltottak fel. Jelentékeny esemény gyanánt itt ott róka vagy farkas nyomaira akadtunk a nád közt; másutt nyúl-, vadmacska s igen sok vidranyomot vettünk észre. Titkos csodálkozásunkra azonban vezetők ez utóbbiak mellett el s tovább ment, azt adván okul, hogy a jég csekélysege miatt veszedelem nélkül nem mehetünk a vidra után; mit nekünk feltétlenül hinnünk kellett. Talán a négy órai, magában elég terhes, gyalogolás a jégen és zsombékokon, főkép pedig a sikertelenség hangolá le némileg kedélyünket; sokáig szótlanul követtük Csákit. Ezen lehangoltságnak volt eredménye az is, hogy jelen helyzetünkre gondolva, lankadni kezdtünk. Olly gyöngének s elhagyottnak érezé magát az ember e rengetegben, mellynek vége elérhetlennek látszott! A tehetlenség érzete szállotta meg lelkemet. Ha e

jégtábla, mellynek szélén tőlünk alig 5 lépésnyire látszik a be nem fagyott sík viz s melly minden léptünkre meglöttyen — alattad leszakad, mit csinálsz? mibe kapaszkodol? A zombék, a nád töve csupa dágvány, elmerül veled; az úzás mit sem használ; e néhány emberen kívül, kik veled együtt szintén leszakadhatnak, más segítség mértföldekre nincs; a helyismerők szerint itt olly mély a láp, hogy a „debreczeni teplony“ is elférne benne; körülötted talpalatnyi szilárd föld, vagy fa nincs, mellybe kapaszkodhatnál — csak itt ott vannak gyér égresek a lápokon elszórva, miket a csíz szájából kiesett s a fergeteg által odavetett mag kelesztett az évezredes ingoványban!

Illy tűnődésekből kellemesen riasztott fel a nádasokban előttem vizslaként cserkésző Csáki rekedt kiabálása: „Itt a vidranyom, most jérünk utána!“ És fáradságot, veszélyt, mindent feledve, az előttünk tisztán látszó nyom után, zombékokon s alig befagyott vizeken át csúszva, szökdelve, új erővel haladtunk.

Mintegy félórai sebes menés után, egy kis égres közelében nagy bámulásunkra egyszerre elvesztők a nyomot s kételkedve állottunk meg. Csáki azonban egész bizalommal maga elé, az általunk eddig észre nem vett köridomura nyalt lékre mutatott s kutyáit uszította. Mindenekelőtt gondos szemle alá vettük az égres körüli térséget s mindössze öt ilyen lékre akadtunk. Minden lék elé egy vadászt állított Csáki, maga pedig a többi vezetővel az égresbe ment, melly néhány alacson égerfabokorból s odvas fatörzsből állott, az általunk őrzött lékeknek majdnem közepette. A kutyák ösztönszerűleg mentek gazdájok után s füleiket a gazhoz közel tartva hallgatóztak. Majd ismét a lékekhez futottak, mindegyikét bejárva s ismét az égerszigetre térve. Csáki mindegyikünknek szoros vigyázatot ajánlott; mondá, hogy szemeinket a lékről le ne vegyük, hanem a mint a vidra fejét a lékből kiüti, azon pillanatban löjünk reá, különben visszaszökik a jég alá.

Csáki és társai most a bokrok töveit s az odvas fák alját túrták és piszkálták hosszú nyelű nádmetszőkkel. A feszült várakozás ezen ideje volt a legkellemesebb s mi előre is megjutalmazva éreztük magunkat. A kutyák hol egyik, hol másik lékhez futottak, a vidrának vizalatti járását szinte érezve. Valóban csodálatos sebesen tud ezen állat úszni. Alig vakkantotta el magát a kutya egy tölem puska-lövésnyire eső léknél annak jeléül, hogy a vidrát ott látta: tőszomszédom fegyvere durrant, de későn és így hibázva, mert alig néhány másodperc múlva az égresen

örkődő kutya már maga alatt érezé mozogni a vidrát, nagyot ugrott s dühösen kezdé maga alatt a gatz harapni és kaparni. Szinte látszott az irány, mellyet a vidra a gatz alatt követett s majdnem ugyanazon perczen másik szomszédom lőtt a lékbe, de ez is hibázva. Végre, negyedő-fai ide s tova üldözés után, a kis szörnyeteg az én lékemből dugta ki fejét, nagyot fújván bajusza alól. Azon pillanatban üdvözlém őt fegyveremből s a lék rögtön vérvörösre lön festve. Csáki arcán most jelentkezett először egy kis kedv; nádmetszőjével a jég alatt kutatott s kis idő mulva egy nagy, rókányi vidrán gyönyörködtünk. Alig húzta ki, a kutyák isszonyú dühvel kezdték a vidrát tépni, szaggatni; én ütöttem őket, megakarván menteni keservesen szerzett zsákmányomat; Csáki azonban megnyugtatót, mondván: „Soh se tessék attól félni, hogy a kutya a vidra bőrének árthasson; tépheti azt egész napon át a legnagyobb juhász kutya, de csak egyetlen szőre szálát sem képes kitépni.“ — S valóban olly vastag a vidra bőr és mindamellelt, hogy ritka lágy és finom szőre van, ez olly tömör, hogy a kutyák fogainak épen semmi nyoma sem látszott meg rajta.

„Keress kutyám, keress!“ mondá Csáki „itt még többnek is kell lenni“ — s ime alig telt bele néhány perc, újra két, mindenütt egymás mellett haladó friss nyomra akadunk. Ismét nagy hévvel követtük azt minden akadályon keresztül s a nyom ismét egy emelkedettebb — a vízből szárazon kiálló ingoványszigetre vezetett. Ezt körüljárva s keresve a lékeket, legnagyobb sajnálattal vettük észre, hogy a víz az ingovány körül nincs befagyva s hogy onnan bajos leend a két vidrát kizavarni. Két ember nagy nehezen átlábolt a szigetre s ütötte piszkálta azt minden irányban. Csakhamar egy vonalban mozgást is vettünk észre a vizen, s minden szem és minden cső oda lön irányozva; a vidra azonban egyszer sem dugta ki fejét, hanem észrevétlenül jég alá bújt. Ekkor már az eső sűrűn szakadt s a már félig felolvadt kevés havat is nem sokára elenyésztette; késő délután is volt már; siettünk tehát hazafelé, hová alkonyatkor érkeztünk. — Az ezután következett lakmározás élveit, jó meleg szobában, barátságos kandalló s rakott asztal mellett, nem említem. Vadásztársaim tudják, milly jól esik a „patkószeg“ is, ha az ember egész nap talpon volt, fáradott és czélt ért.

De térjünk a vidrára. Csupán a gyöngge fagy volt oka, hogy legalább 5—6 darabot nem ejtettünk az nap. Csáki a mult télen egy maga kutyájával 20 darabot fogott, még pedig minden löfegyver nélkül, nád-

metszőjével komintva őket agyon. S most is beszéli az egész falu, hogy boldogult gróf Vay Ábrahám néhány év előtt Beszterezre rándulván ki, kevés óra alatt 10 vidrát fogatott és lövetett.

Legbiztosabb vidravadászat esik erős és tartós fagy után, midőn a a lapok is jól befagyvák, és új havon, midőn az ember nem kénytelen gyalogolni, hanem szánon mehet a merre tetszik s tisztán látja a nyomot. Sokszor megtörténik, hogy a vidrát párosan, vagy bakzáskor többemagával találja az ember szárazon; ekkor van aztán veszekedés és marakodás a kutyákkal. A vidra a szárazon igen lassan szalad s perc alatt utóléri őt a kutya. Két vidra azonban egy kutyától nem fél s ezt jól összemarja. Csáki beszélte, hogy két kutyája nem rég négy vidrára bukkant egy laposban s mindakettő megmarva jött haza.

Még valamit a vidra természetéről. Ő kétlakú emlős állat, rendesen szárazon a gazban van vaczka, mellyből valóságos alagutak vezetnek a halászó helyekre, úgy hogy az alagutból egyenesen vízbe s onnan ismét észrevétlenül vaczkába mehet. Eledelét azonban, melly egyedül halból és csikból, kivételes esetben rákból áll, mindig a víz alatt úszva keresi s a legnagyobb halat is képes megölni. Zsákmányát a szárazra hozza ki, mert víz alatt legfelebb 15 perczig maradhat, ekkor lélekzetet kell vennie, mit azonban percz alatt végez s ismét eltűnik.

A vidravadászattal a vadmacskavadászatot is össze lehet- sőt össze is kell kötni, mert a Rétközön, hol vidra ott vadmacska is tartózkodik. A vidra t. i. a halfejeket nem eszi, hanem sorba kirakja a jégre, a vadmacska pedig télen majdnem egyedül ezen halfejekkel tengeti életét, midőn se réti patkány, se egér, se madár nem kerül. A vidra január közepén és februárban bakzik s april végével, vagy május elején 3—6 vak kölyket vet.

Bőre, mint minden vadállaté, csak akkor jó, ha télben ejtetik. Felül hosszú vastag, de azért igen puha szőrű, melly alatt különös tömötségű finom hattyúpehely alakú gyapja van. Azon kitünő tulajdonnal bir, hogy vízhatlan, mi engem arra birt, hogy téli vadászkontöst csináltassak csupa vidrabőrből, úgy hogy a szőre kívül legyen; melly célra 8 vidrabőrt szereztem.

Most jól befagyott a rét s csak egy kis havat várunk, azonnal indulunk Beszterezre, Csáki uramat meglependők. Melly kirándulás eredményéről, ha sikerül, ismét fogom e lapokat értesíteni.

A gazda mint vadász.

VISONTAITÓL.

I.

A rendezkedés korszakát éljük. Vannak még, bár kis számmal, ügyeink, melyek körül tevékenységet kifejtenuink nem csak hogy lehet, de honfui-, sőt önfentartási kötelességünk. És épen azért, mert az illy természetű ügyek számszerint kevesek: sokkal több időnk marad a legkisebbekkel is bibelödni egy részt, míg más részt méltán sokkal nagyobb beszámítás alá esnék azoknak elmulasztása.

Gondosan körültekintve csakhamar meggyőződhetünk, hogy ha közönyös semlegességbe burkolózva az ezzel járó semmittevésnek adjuk magunkat: a haladó kor nyomása alatt menettetni fogunk ugyan, de meglehet olly irány felé, hova éber figyelem s gondos avatkozásunk mellett nem jutottunk volna; mert hiszen a legparányibb törekvés rendezkedés is több hasznot hajt a közjóra nézve, mint a néma siri csend, melly elfásit, míg fejünk felett az évtizedek rozsdája rágódik! Nem tartozván most ide annak meghatározása, hol és mit mindent tehet a magyar, menjünk neki a kérdésnek, mellyet illy természetűnek ismerend fel azonnal a szives olvasó, mihelyest megengedi, hogy emlékezetébe hozzam az e lapok múlt évi folyamának első számában megjelent bevezető értekezést, mellyben olly melegen van megírva a „Sport“ értelme. A legridegebb szigorász (rigorista) is tisztába jöhetett magával az említett cikk után, valamint e lapoknak, úgy egyáltalán fogva a Sport mivelésének jelentősége felől hazánkban s e téren a gentleman ép úgy, mint a puritán hitvallású kezdet foghat a nélkül, hogy egyéb gondolkodás módjának gőzkörével összeütközésbe jönni lenne kénytelen.

A tárgy, mellyről szólni akarunk, a „gazda“ és „vadász“ kölcsönös érdekeinek kiegyenlítése, egyhangzásba hozása, — s ha ez nem is sikerülne gyenge tollunknak, legalább az eszmék tisztulásához járultunk s egyelőre ez is elég.

Első tekintetre átfogja látni szives olvasóm, hogy a gazda és vadász egymáshoz igen közeli viszonyban áll. Nevezetesen az idő és tér jövőn tekintetbe minden tárgynál, ezen két ponton érintkezik főleg a gazda és vadász. Az idő, mellyben a különféle vad üldözhető vagy elejthető, szóval midőn reá vadászni szabad, lehet, vagy kell s a vadak vadászati megítéléséből eredett szabályok találkoznak azon gazdászati kívánalmakkal, mellyek szerint ismét a gazdászati szabályai határozzák meg, valjon a vadak üldözése gazdasági szempontból megengedhető avagy kívánatos-e? Tér tekintetében, a gyakorló gazda és a tapasztalt vadásznak mondanom sem kell, hogy egymást érteniök elkerülhetlenül szükséges, mert a vadászat csak és csupán gazdálkodási téren eszközölhető; legyen ezen tér szántóföld, rét, legelő, erdő, hegy, völgy.

Csakhamar kiderül tehát, hogy az idő és tér megvitatásánál a vadászat kívánalmainak transigálniok kell a gazdászati kívánalmaival. Bármí kellemes időtöltést,

vagy a kártékony állatok hasznos irtását czélozza is a vadászat, mindenkor számitásba fog jönni azon tér gazdasági mibenléte, mellyen e multság vagy hasznos irtás történjék. De minek is irom le illy körmönfont módon, illy tüzetesen, ezen még eddig senki által sem tagadott dolgot vadász ember előtt, ki okvetlen tudja, hogy a gazda útját állja a virágzó kalászos búzáján fürjezőnek, vagy annak, ki tövér rétjein keresné kaszálás előtt a harist, ki nyulat hajt ázott zsenge vetésen, farkast, rókát üldöz kiszaradt nádason, vagy kopókkal hajtat legelésző juhnyáj között stb.

Ez és számtalan más tény követeli, hogy a gazda és vadász egymást értse annál is inkább, mert többnyire gazdákból áll a vadászok serege, valamint hogy a szenvedélyes vadász gazdaságot is tűz legtöbb esetben, vagy közéről van érdekelve a gazdálkodás kívánalmainál.

Feltehető azonban, hogy a vadász nem gyakorló gazda, mig tudvalévő dolog, hogy nem minden gazda szenvedélyes vadász is egyszersemind; azért, bármikép vegyük a dolgot, elkerülhetlenül szükséges, hogy egymás érdekeit, jogait, viszonyait, kívánalmait ismerjék s a vadász ne kívánjon olyat, mit a gazda nem engedhetne meg, mert nyilván kárára válnék s más részt, a gazda ne állja útját a vadásznak, midőn az teljes igazában él jogával s tűzi szenvedélyét.

Nem igényelvén magunknak a vadászati téren illetékes birói tekintélyt, ezen ügyet inkább gazdasági oldalról — s hasonlatossággal élve, azon szempontból fogjuk tárgyalni, hogy a gazdaságot legyen a gazda, a vadászat pedig a vendég a szívesen látott és magyar vendégszeretettel s annak minden előnyével felruházott vendég — ezen értekezésünkben.

Azon vesszük magunkat észre, hogy még mindig az előszónál vagyunk s mikorra a tárgyalásba ereszkedünk, több türelmet fárasztottunk ki, mint mennyit igénybe vennünk szabad lett volna.

Ne várjon a szíves olvasó rendszerezett gazdavadász „Jagdbrevierr“; korán sem szándékunk tüzetes előadást tartani, csupán egyes felmerülő kérdéseket regisztrálunk, mellyek a vadász és gazda közötti együttélésben fordulnak elő. Rovasék érdemül e soroknak csak annyi, hogy ezek a gyakorlat terén szedett tapasztalások följegyzése s nem rendszerezett „vadászgazda-szabályzat“ kívánnak lenni.

II.

A gazdasági tér felosztása és a részeknek egymástóli megismerhető eljegyzése elbarázdálása, gazdasági szempontból is kívánatos lévén, eggyel több védvül szolgáljon az ezt ajánló gazdasági intézőnek, hogy ez vadászati szempontból is óhajtható.

A vadászat tere kétségkívül ott leggazdagabb, hol emberi kéz mértföldekre nem tűz földművelést; miután azonban Amerika őserdeibe nem mehetünk vadászni, e téren kell maradnunk s a mivelet alatt álló téreket kell akkép mivelnünk, hogy a gazdának is megmaradjon mindene, de a vadásznak is jusson belőle; s ép ez az, mit bonezkés alá vettünk s mit bebizonyítani kívánunk, azt állítván fel előre is jelvül, hogy a vadászatot az okszerű gazdaságot teréről nem zárja ki a földművelés.

A téreknék táblákra osztása által a vetések különeműsége hatá-

rozott vonalokban lévén egymástól felismerhető, a vadásznak felettébb nagy szolgálatot tesz az, hogy látkörén biztos nyugpontokat talál s így határozott vonalak szerint ítélheti meg a keresett vad fekhelyét, járását, üldözhetésének határát.

A rendes táblákra osztott területen könnyebben tájékozhatja magát a vadász s igen sok esetben irányozhatja is menetét; tudván, a vetések vagy táblák mellyikén heverhet azon idő szerint nyúl, fogoly, tüzök, róka stb.

Az ugaron vagy takarmány-növényekkel bevetett táblán felriasztott vadnak merre és hova tartása könnyebben határozható meg a rendszerezett gazdaság földén, mint másutt, hol derüre borúra egymást éri a gizgaz.

Az érő kalászosok árnyában fiadzó nyulat biztos menhelyéből rendezett gazdaságban nem zavarják ki tétova szaladozó ebek, sem szerte legelésző csordák. De épen ezért nem is fog a vetésekben annyi kárt tehetni a nyugton heverő nyúl, mint a körülösergetett rendezetlen földeken tanyázó, mintán a határozott vonalakkal jegyzett téreket a vad is csakhamar felismervén, biztossága érzetében megmarad egy ki s bejáró útja mellett s nem gázol haszontalanul több részt olly vetésben, mellyben, nem üldöztetvén a vadászszabályok által akkor anélkül is tiltott időben — biztos menedéket tanyát bir.

A takarmánytermelés, vetett legelő s több efféle a vadnak kellemes üdülést okozó növények mivélése a gazda hasznáival egyesíti a vadász kívánalmait. Minél többször vetünk annál többször aratunk s takarmányunk mennyiségét és sokféleségét eszközölvén, a vadász inyére fogtunk cselekedni, ki azt szereti, mentül többször és többféle friss zöldet talál földjeinken. Ezen friss zöld táplálja a vadat, de másrészt elhárítja azt olly helyekről, hol inkább kárt tehetne, az alatt mig itt ellegelész. A vadász azt szereti, minél több luczerna, lóher, répa, zöld rozs, bükköny, muhar s fűféléket talál kelni zöldelni s kasza alá kertülni földünkön, — s mi mint gazdák szivesen szemléljük rakodáinkban a sok és sokféle jó takarmányt, kövér marhát, juhot, csikót, mi ismét csak ott található, hol kikelettől késő őszig friss vetés mindig volt és van!

A dülő utak szabályosan kijegyzett táblák között megannyi vadászponthoz lévén tekinthetők, kívánatos hogy azok be ne szántassanak; a béresnek gondja legyen arra, hogy az eke fel ne szaggassa, midőn szükségkép reá kell fogrogna. Itt is két érdek kívánja ezt, a gazdáé csakúgy mint a vadászé. Szamba sem véve azt, hogy a külsin ellen vétünk, ha a táblák szélén elvonuló dülő utaink a szélső barázda rendetlen felszaggatása következtében elvesztik formájukat: de megcsorbítottván, keskenyítettván az út, a két szélső barázda elvégre is annyira összeszorúl, hogy a szekér vagy barom, mellynek rajta kellene járni, vagy jobbra vagy balra letér a vetésre, ugarra, tarlóra, hol egyaránt több kárt tesz, mint azon parányi földeske, ha felszaggattatnék vagy épen be is vettetnék, hasznot hajtani képes lenne.

A földeknek fákkal szegélyezése mindinkább divatba jő gazdáinknál, mi kétszeresen örvendetes, mert ki egyszer egy illy szépen körülültetett és fákkal diszlő gazdaságot látott, kopárnak fogja találni a fátlan vidéket. Ki ne ismerné ennek közös hasznát és bájait a gazda és vadásztársak közül!

De mellözve a vidék csinosodásának, kellemesítésének tekintetét — mit azonban a számításból kifelednünk szintén nem szabad — a gazdának szerszám, tüzi és épületfát növel, ha kell árnyat ad, gyümölcsöt hoz s elhárít sok szárnyast az ingó kalászkokról.

A vadásznak kétszeresen kellemes a fáültetvény, mert tanyát nyújt olly madaraknak, mellyek fátlan téren nem találhatók, míg az ott tanyázóknak szaporodására, virága gyümölcse pedig tápul szolgál.

Ezen ültetendő fák megválasztásánál természetes hogy szemből nem tévesztendő a föld minősége, de figyelem lehet a vadászat igényeire is, a mennyiben t. i. némelly fa kiválólag kedveltje egy vagy más vadnak, míg a gazdára nézve legfelebb is közönyös, ez vagy amaz tenyészik-e? Csak hogy egészséges erős fanem legyen. Így például az ákác, dió, hárs, juhar (acer platanoides) igen sok szárnyasnak kellemes tanyául szolgál s nem termeli meg másrészt a rovarok azon nemét, melly kárára lehet a gazdasági termelvényeknek, mint p. o. a vadgesztenye, jegenyé, topolya, körös. Az ezen fákön megtermő rovarok előbb elpusztítják e fák lombjaít, ágait, azután nem ritkán a vetésekre is kirándulnak. Illyen a cserebogár, melly ha megtelepedhetik a gesztenyefán, levelein felhizik s végkép lepusztítván azokat, a közel eső lóher, répa, repace, bükköny s egyéb leveleit lepi el. A topolyában tenyésző hernyó tojásából kikelvén, képes, reánézve kedvező időjárás mellett — egész tábla repaceét levágni, elpusztítani. A körös fának kizárólagos lakosa a körös-bogár képes négy nap alatt lombtalanná tenni egész körös erdőt, minek következtében ezen seprőszerűvé lekínzott fa egész nyáron át fel nem zöldül többé s szaga miatt is alig szolgál tanyául bármi kedveltebb szárnyasnak.

Vegyük tehát tekintetbe a fáültetéseknel a vadász kívánalmait s ha lehet ültessünk olly fákat, mellyek mig nekünk is becesebb értékesebb hasznunkra vannak, neki is az előzékenység meglepetésével kedveskedjenek.

Táblaínk között itt ott csalitokat kisebb nagyobb delelőket ültessünk, ezt ajánlja az okszerű gazdaságtan a legelő nyájak miatt, hogy legyen a nap heve elől hol meghuzódniok s hives árnyékban tölthessék a déli tikkasztó órákat. — Ha ezen delelők mellett itt ott pár száz négyszög-ölet áldozhatunk egy egy kis csalit alkotására, igen kedves barátságot teszünk a vadással, ha abba alacsony és kűszó esemetéket ültetvén, úgy választjuk meg ezen bokorfajokat, hogy azok a vad inyére termőkből álljanak, minők a vad alma, kőkény, kecskerágó, vad körte, birs alma, vad meggy, s több efféle.

És ezen a vadásznak tett szívesség is megtermi gyümölcsét a gazda részére. Bizton számíthat reá, hogy a nyúl és egyéb addig, míg a cseplében könnyű szerével elérhető zöld gallyat vad gyümölcsöt s több effélet lel, a legesikorgóbb télen sem bolygatja a féltett oltványt vagy szőlővesszőt.

Az illy csalitkák (remisek) a legkedvesebb helyei aztán a mezőnek, hol a zengő fülmile, a csevegő pacsirta, a csipegő fogoly, fáczán és sok egyéb kellemes kedves mezei állatka menhelyet s a gazda gyönyörűséget talál még akkor is, ha nem vadász.

Télen az illy hely, ha kisebb terjedelmű volna, semhogy nagyobb vadnak

tartózkodási helyül szolgálhasson, okvetlen olly páholy (loge) mellyben elvéte látoogatást tesz nyúl, róka, öz, fogoly, fáczán; annak idején erre hüz a szalonkák kü-lönbözö nemei, s hogy vadászellenes gazdáznak is mondjak érdekeset, itt tartja a esevegő veréb is gyütléseit, hol aztán egy egy lövésre 50—60 ejthető könnyü sze-rével s legalább addig is békén maradnak a jól betetőzött kazlak még a varjaktól is, mellyek a farovarok keresésében mellőzik egy időre legalább a rakományokat.

A hajtott vad okvetlen ide menekül mielőtt odább állana; kivált ha sürüre összenőhetnek esemetéink, majdnem biztos vadtanyánkká fog válni e kis esalit, melly, ha vadász nem vagyunk, peesenye-ketrecczé lesz a gazda konyhájára.

A táblákra osztott gazdasági téren a les vadászatoknak is határo-zotta b b szerep jut. Ugyanis a kukoriczákban, len- és kender közt, vagy bur-gonyaföldeken tartózkodó nyúlra vagy rókára s egyébre — ezen ültetményeken ke-resztben hagyott nyílt sorokban positiv löhelyet talál a les vadász. A zöldelő táblán duzzogó tűzok, daru, vadlúd sat. is illy ültetményekből lesve lesz elejthető, mire nézve a gazdától egyéb szivességet alig kíván vadászpajtása, mint hogy a magas növények közvetlen szomszédjában nyár végén kelő zöld-félét juttasson, minők: ta-karmányrozs, másod termelésül vetett köles, tarlórépa, s több efféle.

A legeltetésnél szabályként felállított bizonyos rend, melly szerint egyik vetett, vagy természetes legelő tábla legeltetése addig tart, míg a má-sik erősödik növekedik, a vadnak menhelyül szolgál, s a tétova barangoltatás fe-llett, mellyet minden gazdászati szabály kárhoztat, azon előnyt is nyújtja a gazdá-nak, hogy addig, míg az egyik táblán juha, szarvasmarhája sat. legelész, a másik pihenő táblán fürjezni, harist esalni sat. lehetend.

A gazdaság terén netalán találtató t a v a k, m o c s á r o k, álló és szivárgó v i z e k rendezése szabályozása a gazda és vadász érdekében egyiránt kívánatos. Nevezetesen, a szerte kanyargó esermelykék egyenesítése, az elterülő sekély laposabb vizek összébszorítása által tért nyer a gazdász, míg másrészt a vadásznak ezál-tal biztosítva lesz, a víz tükre a kiszáradás elmosódás ellen, vadkacsái, szárcsái, vadludai s egyéb fürdő szárnyasai számára, minők a gazda asztalán is kedvelt mocsár szalonka, füttyencs (pfeiffer) sat. Ezen vizerek, mocsárok, vizállások, tavak lecsapolása s illetőleg összevonása olly helyre, honnan tovább lejt mérési tekintetek-ből anélkül sem vezethetők, elismert okok miatt kívánatos lévén, a gazda-vadász, vagy vadász-gazda azon legyen, hogy ezen helyek mennyire a körülmények enge-dik, kellemesitessenek hasznositassanak. Sikeresen ajánlható a füz ültetése a parto-kon be a víz állásáig, beljebb nád, káka st. effélék. Említenem is alig kell, hogy a nád és káka fedelékét fütelékét szolgáltat, füzkasok készítésére, szekéroidalak be-fonására s egyebekre jó; míg más részt tudva levő dolog, hogy a vadász is köszönetet szavazand ezen kis fáradsággal járó szépítésért és javításért, mert azt már csak mindenki tudja, ha máshonnan nem a dalból, hogy „Káka tövén költ a rucza.“ Télen a nádas ide esalja a kullogó rókát, a merész farkast, hol aztán könnyü szeré-vel elvehetjük bundáját, a miért pedig gazda uram sem haragszik meg.

Az á r k o k igen gyakran rendkívül boszantók. Át nem látjuk, mi okért ár-kolja sánczolja el magát egy határbeli kis birtokos a másiktól. Ha már nem saj-

nálja azon területet, melyet az árok és földhányás a miveltől elfoglal, tekintetbe vehetné, hogy e sáncz helyett kis fasor is elegendő volna s ép azon czélra vezetne, hova a sáncz, melly utóvégre sem szolgál egyéb, mint hogy eltörülhetlen határvonalat képezzen; mert az illy árkon átugrik esikó, bárány, borjú, de még a liba is, ha első évben nem, de más tavaszra okvetlen. — Aztán, ha majd együtt tilalmazták határaikat a közbirtokosok, milly kellemetlen lesz minden lépten nyomon ugratni Rozinanténk rosz lábaival; *) de még ez sem volna elég ok az árkok eltörlése ellen, mert jó lóra kell hát ülni — ámde a vad legtöbbször lefőz az ily árokkal, mert bele ugrik, azon fut s az ebet és magát a vadászt olly tévútra tereli, hogy ez utóbbi az imént felugrott nyúlat, mellyre már már puskát fogott, ezer lépésnyire háta megett látja meg ismét, míg a vadat tévesztő s ujan reá terelgetett szegény kutyák a dolog sorát voltaképen meg nem foghatják. Nem is említem, hogy a vad után lopózkodó s figyelmében elmerült vadász hányszor esett már hasra illy árokban, mire elsült a puska, felriadt a vad s fél napi fáradsága díjául kék folttal került haza a vadász. Ha a gazdának használna az árok, szavunk sem volna ellene, de bizon annak is csak terét csonkítja s előnyt nem nyújthat.

Az erdészeti szabályai megkivánják, hogy a birtokosok az erdőt vágásokra osztva használják, szép sudar szálas magfák hagyassanak, friss vágásba legelő nyáj semmi áron se bocsátassék, s a kivágandó fa annak idején télen vágatván, mielőbb, — de Józsefnapig okvetlen — elhordassék s azon túl kerülön vagy vadászon kívül más azon helyre ne lépjen sat. Mindezen szabályok szigorú megtartása a vadászembert igen lekötelezi, mert ez által neki is szolgálat lesz téve, mit magyaráznunk egészen felesleges dolog volna. Azt az erdész úgy is tudja, hogy az ölyvet, sat. irtania kell, ha nem vadászatkedvelő is, még pedig növekvő fiatal fái érdekében, mellyeken ezen ragadozók magukat ingázni szeretvén, nagy károkat tesznek, majd annyit, mint a fiatalka vadak elfogdosása által sat.

Az erdők járatásánál legeltetésénél csak ismételnünk lehet azon kivánalmakat, mellyeket a legelőknél nyilváníttunk; nevezetesen a táblás kijegyzést, melly szerint nem az egész erdőbirtok területe csengőztessék fel derűre borúra a pásztor esze járása után, hanem megelőző osztályozat szerint bizonyos határozott részletekben történjék a legeltetés, s így a kecske is jól lakik, a káposzta is megmarad.

(Folyt. követh.)

*) Czikkirő mellőzni látszik a róka- és nyúlkopófalkák után vadászó lovasok érdekeit, kiknél az árokgurítás a vadászat főbb élményei közé tartozik.

Szerk.

Pardubitzzi gyep.

800 pft díj, adja néhány sport-előmozdító. Az ausztriai monarchiában 1855-ben ellett és nevelt 3 éves lovak számára. Tét 100 pft, fele bánat. $1\frac{1}{2}$ mföld. Teher: mén 9 stone, kanca és herélt 8 stone és 11 font. Nevezés mart. 31.

Akadályverseny 300 pft díj, adja gr. Sternberg Jaroszlav, az elébbi akadályversenyek folytatásaként. Úrlovakok. Minden ló számára nyitva. Tét 100 pft, bánat az egész. 2 mföld, 6 ugrás $3\frac{1}{2}$ láb magasra. Teher 12 stone 4 font. Hat aláírással a második ló tételét menti. Legalább négy aláíró és két induló ló kell, vagy nincs verseny s ez utóbbi esetben ugyanezen verseny jövő évre hirdetendő. Aláírás mart. 31. Nevezés october 1.

Handicap, 400 pft díj, adja herezeg Liechtenstein Alajos. Minden korú s minden ló számára. 2 mföld. Tét 100 pft, fele bánat, sept. 1-éig bejelentve azonban csak 25 pft. A második ló a tét és bánatpénz összegéből háromszoros tételt kap. Nevezés julius 5. A teher julius 31-éig lesz meghatározva.

Trial Stakes. Úrlovakok színeikben. Tét 125 pft, bánat 50 pft a nevezés napjáig, ezen túl bánat az egész. $1\frac{1}{4}$ mföld. Teher: 4 évesre 110 font, 5 é. 120 f. 6 é. és idősbre 130 f. 7 aláírás vagy nincs verseny. A második ló a tételekből 100 pftot nyer. Aláírás aug. 1. Nevezés october 1, a pardubitzzi pályatitkárnál. Eddigi aláírások: hg. Rohan Lajos 1 lóra. Ifj. gr. Batthyány István 1 lóra.

Lóistállók javításáról.

Bámulatos — írja egy angol lótenyésztő a „Sporting Magazineba” — bámulatos, milly kevés figyelmet fordítanak építészeink a lóistállók és hátsó udvarok kövezetére. Valamint a kémény bensejét azért csinálják érdesre és nem simára, hogy a kormot felszedje, azonképen készítik az istállók és udvarok padlózatát is, hol pedig olly lényeges dolog a tisztaság. Száz eset közül kilenczvenkilenczben a ló nem egyensíkon áll, minek következése az, hogy testének egész súlya hátulsó lábaira esik, ekként megfeszülnek inai s beáll a pók; de e hátsó inak folytonos terjeszkedése az előlábakat is megrontja. A padlózat gyakran durva kövekből áll, mi a ló lábainak, ha több ideig áll azokon, ártalmas; míg a talaj, mellybe e kövek lerakvák, a vizeletet felszívja s az ebből származó illó égvény (ammonia) sok baj okává válik, ha kellő szellőzés hiányában a ló e kártékony befolyásnak van alávetve.

Ezeknél fogva jó istállóban első rendű szükség olly padlózat, mellyen a ló olly helyzetben állhasson, minőre a természet alkotá, t. i. négy lábán aként, hogy minden lábára egyenlő súly nehezedjék. Szükséges azután olly tömör talaj, hogy az erre használt anyagszerek közé ne szívároghasson a vizelet; végül a lóállás közép-pontjára csatorna vezessen, mellyen a vizelet rögtön lefolyhasson.

Ez esetben nem csak az istálló szárazabb és egészségesebb, hanem egyszerű szalmát is lehet kimélni, mert ez nedvesség hiányában nem rothad. Hasonló eljárás követendő az udvar kövezetét illetőleg, hol a hintók és lovak mosására használt víznek azonnal lefutni s a felszint szárazon hagynia kell.

South Kensingtonban most javított építkezési anyagszerek tárlata áll s ezek közt különös figyelmet érdemel egy összetörhetetlen téglá (adamantine clinker), melly az Angliában eddig általánosan használt úgynevezett hollandi téglánál jobb is, olcsóbb is; sőt eb- és lóistállóknban, hol a tisztaság és szárazság olly lényeges, a kö felett is előnnyel bír, mert a téglák olly pontosan illenek össze, hogy ha vakolat jó közbe, legkisebb nedvesség sem szívároghat át rajtuk.

Lóistállók építésében legjobb aránynak találtam azt, hogy a lóállás kilencz láb hosszú, és hat láb széles legyen. Ezen állásokat kirakattam az említett téglával ollyformán, hogy a téglázat négyes táblájáról egy középponton lévő rácozatra s ezen át csatornába folyjon le azonnal a vizelet. A téglázatnak még azon előnye is van, hogy nem sikamós, és még is olly sik, hogy a nedvesség lefolyására egy újni esés elegendő.

Angol istállóknban és méneseknél továbbá általános használatba kezd jönni Cottam és Hallen öntöttvas jászola, mellynek három osztályzata van, széna, zab és víz számára. A ló, ha a víz folyton előtte áll, kevesebbet iszik s képesebb bármilly rögtön előforduló kemény munkára — mint ha bizonyos órákban itatják.

Hágó ménék.

Gróf Sándor bajnai uradalmának pusztá gyarmathi ménesében, (Esztergom megye :)

folyó évi február 1-től kezdve, következő ménék, következő díjakért bocsáttatnak idegen kanczák fedezésére, ugymint ;

D o m i n o pej, telivér, angol . . . . . 40 frt pp.

C o s a r a r a , vörös deres, telivér angol . . . . . 40 " "

Egy n é g y é v e s , saját nevelésü pej, Tourist mén és

Beauty kancza után, telivér angol . . . . . 40 " "

T o u r i s t , pej, telivér, angol . . . . . 25 " "

Elhelyezést ingyen, takarmányozást folyó áron nyernek a kanczák helyben; értekezhetni a budai posta utján Bián által, a gyarmathi kerület gazdászati intézőségével.

Jurenák Sándor úr és társainál a sz.-tamási pusztán Török-Szt.-Miklós mellett :

M u r a t 8 é. fek. tr. ap. Murat any. Lopi. Hág mart. 1-től kezdve 20 pftért.

Gróf Szápáry Gyula úrnál Fegyverneken :

R o c k pej félvér mén, ap. Muchako. Hágatási díj 15 pft.

Gróf Kinsky Octáv ur ménésében Chlumetzen Csehországban.

Count Eugene, s. sárga, 8 é. ap. Dagobert, any. Chaldean-Princess, ap. Belzhar, any. Chancellor testvére Minostól. Telivér 15 arany, félvér 8 arany, és 1 arany lovászdi.

Eddigi csikái egyiránt szépek, erősek, szép idomu fejűek s többnyire sárgák.

Grizzly Boy vasderes 7 é. ap. Sheet-Anchor, any. My Mary, ap. Emprise, any. Bodice Walebonetol; tvr. 15 ar. fvr. 8 arany és 1 arany lovászdi.

Igen erős és szép idomu csikái Chlumetzen láthatók, többnyire vasderesek és piros szürkék. Istálló és takarmány a kanczák számára piaci áron.

Nevezett két csödör hágtatás idejére bérbe is adatik. Az e tárgybani bérmentes levelek egyenesen gróf Kinsky Oct. úrhoz intézendők.

Gróf Károlyi István káposztásmegyeri ménésében f. évi febr. 1-től kezdve 50 pft.

Alerts p. ap. Galopade, any. Anne Catton után.

Snowstorm m. p. ap. Lanerost, any. Rebecca Lottery után.

Italian s. p. ap. Touchstone, any. Florence.

Bolton s. ap. Barnton (Voltigeur testvére) és Inheritor kancza után.

Eladó lovak.

A főtí istálókban: Egy 16 markos sötét pej herélt, gróf Károlyi György ménéséből, sebesen ügető első rendű kocsiló, ép és hibátlan; ára 400 pft. — (E ló csak azért adatik el, mert a tulajdonosnak párja nincs hozzája.)

Két 15 $\frac{1}{2}$ markos igen csinos pej kocsiló, az egyik kancza, a másik herélt, épek és igen jól betanítvák; áruk 500 pft. Tudakozódni lehet Lowe lovászmesternél.

Komáromy László úrnál Mikóházán S.-A.-Újhely mellett:

Netherby 15 $\frac{3}{4}$ markos, 7 éves sötétpej telivér angol apaló, ap. Atlas, any. Stella Ára 650 pft. Netherby febr. 10-től kezdve 15 pftért hág. Bővebben értekezhetni bérmentes levelben a tulajdonossal Mikóházán, (u. p. S.-A.-Újhely) hol több csikái is megtekinthetők.

Bay Bertalan urnál Kotajban, Tokajtól 2 óra.

Pascha f. h. 15—'1 mark. kitanított igen szép háts ló. Ára 500 pft.

Bravo s. p. h. 15 mark. jó agarászló, jó futó. Ára 300 pft.

Chlumetzen, Csehországban, gróf Kinsky Octáv ur ménéséből:

1. Elita, p. k. ap. Cameleon, any. Elite, ap. Doctor Syntax, any. Zine, ap. Woeful. Jelenleg hágtatás végett Káposztásmegyeren áll. Ára 1000 pft.

2. Maria Mont, p. k. ap. Venison, any. Flamande, ap. Oscar, any. Rubens kancza, ennek anyja Spotless Waltontól. Ára 1200 pft.

3. Hampton kancza, sárga, any. Voluna testvére, ap. Comus, any. Acklam Lass testvére, ap. Prime Minister, any. J. Harriet Camillustól.

Ezen kanczától van Prince Emil, Harlequin, és egyéb mind a continensen, mind Angliában nyertes futók, a többi közt Desperate és Welham. Ára 1500 pft.

4. **M a r i e**. p. k. ap. Morisco, any. Sultanness, ap. Saladin, any. Kate; ap. Catton, any. Miss Garforth, Waltontól. Ára 1200 pft.

5. **B l u e B o o k** p. k. ap. Cowl, any. La Bohemienne, ap. Tramp, any. Amaryllis, ap. Cervantes, any. Lady Rachel, ap. Stamford, any. J. Rachel Volonteertól. Ára 1200 pft.

6. **L i l a**. p. k. ap. Sheet Anchor, any. Mamselle Pauline, ap. Malek Adel, any. Betty Nicolótól. Ára 1200 pft.

Bővebben l. Allg. Gestüt-Buch 3-ik kötet.

Lóverseny határnapok:

P e s t, június 5. 7. 9. és 10.

Nevezési zárnapok:

Mart. 31. — P e s t: Trial-Stakes, első- és másodosztályú államdíj, Nemzeti díj, Szechenyi díj, Károlyi tétverseny, Hazafi díj, Biel tétverseny, Asszonyságok díja, Eszterházy díj, Hack Stakes, Sina Handicap, Ugrató verseny (L. 1858. 1-ső sz.) — B é c s: Első és másodosztályú államdíj, Asszonysági díj, Bécsi polgárok díja, Megnyitó verseny. (L. 1857. 24. sz.)

Május 1. — P e s t: Vadászverseny. (L. 1858. 1. sz.)

Június 4. — P e s t: Batthyány Hunyady díj. (L. 1858. 1. sz.)

Június 7. — P e s t: Eladó verseny. Sándor díj. (L. 1858. 1. sz.)

Június 10. — P e s t: Nákó díj. (L. 1858. 1. sz.)

Felkérés.

Azon versenyeken, melyeken gentlemen jockeyk-úrlovasok lovagolnak, gyakran merül fel oly lovas szüksége, kinek súlya a meghatározott teherhez mért legyen. Minélfogva ezennel felkérjük minden úrlovast, ki illy versenyeken lovagolni hajlandó, hogy e szándékát a súly és lakás pontos feljegyzésével együtt e lapok szerkesztőségének tudtul adni sziveskedjék, mely azt viszont e lapok útján közzé teendi. Pest, febr. 10 1858.

T A R T A L O M:

Vidravadászat. Havas Sándortól. — A gazda mint vadász. Visontaitól. — Pardubitz gyep. — Lóistállók javításáról. — Hágó ménék. — Eladó lovak. — Verseny és nevezési zárnapok. — Felkérés.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség Pesten (Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10, félévre 5 fttal pp. Az 1857-ik évi első évfolyam teljes példánya kapható 6 ft. 24 kron p. p.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1858. Nyomatott Emich Gusztávnál.